

4b In de tijd dat God, de HEER, aarde en hemel maakte,
5 groeide er op de aarde nog geen enkele struik en was er geen enkele plant opgeschoten, want God, de HEER, had het nog niet laten regenen op de aarde, en er waren geen mensen om het land te bewerken;
6 wel was er water dat uit de aarde opwelde en de aardbodem overal bevoeide.
7 Toen maakte God, de HEER, de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen.
8 God, de HEER, legde in het oosten, in Eden, een tuin aan en daarin plaatste hij de mens die hij had gemaakt.
9 Hij liet uit de aarde allerlei bomen opschieten die er aanlokkelijk uitzagen, met heerlijke vruchten. In het midden van de tuin stonden de levensboom en de boom van de kennis van goed en kwaad.
10 Er ontspringt in Eden een rivier die de tuin bevoeit. Verderop vertakt ze zich in vier grote stromen.
11 Een daarvan is de Pison; die stroomt om heel Chawila heen, het land waar goud gevonden wordt.
12 (Het goud van dat land is uitstekend, en er is daar ook balsemhars en onyx.)
13 De tweede rivier heet Gichon; die stroomt om heel Nubië heen.
14 De derde rivier heet Tigris; die loopt ten oosten van Assyrië. De vierde ten slotte is de Eufraat.
15 God, de HEER, bracht de mens dus in de tuin van Eden, om die te bewerken en erover te waken.
16 Hij hield hem het volgende voor: 'Van alle bomen in de tuin mag je eten,
17 maar niet van de boom van de kennis van goed en kwaad; wanneer je daarvan eet, zul je onherroepelijk sterven.'

Genesis 2 vers 4-17

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Wat zijn er toch een vragen geweest rond Genesis 2!

Men heeft zich suf gepiekerd over hoe het paradijs eruit zag en waar het heeft gelegen.

Hele expedities zijn er op uit getrokken en de één meende het paradijs gevonden te hebben in Israël, een ander in Irak en Turkije, maar de meesten meenden het gevonden te hebben -denk ik- op hun favoriete vakantieadres ...

En wat voor bomen waren de twee bomen? Daar werd een hele boom over opgezet. Appelbomen? Maar dat staat nergens, ook al spreekt de hele traditie over die appel.

En dat komt door twee Latijnse woorden die op elkaar lijken: malum =zonde en malam = appel.

Het is ontegenzeggelijk waar dat Genesis ons leidt naar een plek die je op de kaart kunt aanwijzen: de Eufraat en de Tigris zijn ons bekende rivieren.

De Gichon moet de Nijl zijn die inderdaad zoals er staat 'tot in Ethiopië stroomt'.

En de Pison, die stroomt in het land waar het goud is, het land Chawila = zandland is zeer waarschijnlijk Saoedie-Arabië. Dat is ook een groot zandland.

Radarsatellieten hebben daar trouwens een vroegere grote rivier ontdekt.

Alleen: is daarmee alles gezegd?

Moet je niet zeggen dat het verleden, het oerbegin zo ver weg is dat de Bijbel eigenlijk meer wil zeggen dan alleen het aangeven van aardrijkskundige locaties.

Dus veel beeldtaal bevat.

Trouwens, is ook alles van de toekomst in de Bijbel niet zo onvoorstelbaar dat je ook daar alleen maar in beelden over kunt spreken?

Lees daarover het laatste Bijbelboek Openbaring: dat van het hemelse Jeruzalem is allemaal beeldtaal.

Genesis 2, het is net alsof er andere accenten worden gelegd dan in Genesis 1.

In Genesis 1 kunnen we lezen dat God uit de chaos -het woeste en doodse- de wereld gaat ordenen, en uit het water het droge te voorschijn roept, maar in Genesis 2 horen we daarentegen over de droge aarde die door water bevochtigd wordt.

Vertelt Genesis 1, dat God de aarde met daarop eerst de lagere levensvormen heeft geschapen en daarna de mens als laatkomer, in Genesis 2 begint het eerst met de mens, die dan de natuur om zich heen gaat waarnemen en alles gaat benoemen en de aarde gaat bewerken en bewaken.

En God wordt niet zomaar 'God' genoemd in Genesis 2, maar 'Heer God', d.w.z. de bijzondere God, de God van Israël, de Verbonds-God, die met de mens wil omgaan.

De God die voor de mens een tuin heeft aangelegd, een proeftuin.

Opmerkelijk, nergens komen we het woord paradijs tegen, het gaat over een aardbodem, een tuin, een hof, de hof in Eden.

Waar die tuin heeft gelegen? Tsja...

Wijs is wat Luther zei bij het lezen van de Bijbel: vul je eigen naam in en betrek het op jezelf.

Ik denk dat Genesis 2 wil zeggen: die tuin heeft een geestelijke betekenis

Tegen mensen in de tijd van de bijbel werd gezegd: de wereld waarin je woont is oorspronkelijk als goed bedoeld, als een lusthof

Dat is ook de betekenis van Hof in Eden, 'lusthof', gelegen in het Oosten, en het Oosten was voor de bijbelse mens de oorsprong van licht en leven.

Tijdens onze tocht met onze groep door het oude Mesopotamie werden we er ook bij bepaald: het is daar paradijselijk, vruchtbaar, groen.

Alsof het zo bedoeld is: goed, tov, geschikt voor Gods bedoelingen.

En de mens die God geformeerd heeft is niet alleen een mens van toen, maar zijn u jij en ik!

Herken jezelf in hem, in Adam, want Adam is Elkerlijck, iedereen, de mens van alle tijden.

Wat kunnen we leren over onszelf als we in de spiegel kijken van Adam?

In de eerste plaats horen we wie we zijn, onze identiteit en afkomst wordt bekend gemaakt.

Het is alsof de Schepper op zijn knieën gaat zitten, gaat boetseren, een soort pop maakt waarop Hij met zijn gezicht gaat liggen en er zijn eigen adem inblaast en zo wordt de mens een levend wezen.

Enerzijds hoor je dus dat de mens gemaakt is uit het stof van de aardbodem, niet meer dan een kleiklomp, een stuk modder (en het stof van de aarde is weer afkomstig van het stof van de sterren, vertellen wetenschappers ons).

En als je om je heen kijkt kan je deze woorden begrijpen: We moeten ons niet te veel inbeelden, want we modderen soms maar wat aan en voort...we zijn vergankelijk, breekbaar, stof zijn we en tot stof zullen we terugkeren...

Maar anderzijds horen we dat God zich over ons heen buigt en zoals de damp de aarde bevochtigt zo blaast God zijn eigen adem in de longen van de mens en zo komt de mens tot leven...

Dat vind ik altijd zo bijzonder bij een geboorte: een kind wordt geboren, de adem schiet a.h.w. in de longen en we horen: die komt van God en als een mens sterft geeft hij zijn adem weer terug.

Uit deze twee noties: gemaakt uit de aarde én beademd door God leer ik het volgende:

Ik moet enerzijds bescheiden zijn, mijn beperkingen weten, ik ben maar een vergankelijk mens en dat beseft je des te meer als je hoort van aardbevingen die in seconden tijd het leven weg kan nemen van duizenden.

Maar anderzijds mag ik weten dat God mij doet ademen en dat ik leef bij de gratie van God. Want als ik dat laatste vergeet dan is het mogelijk dat ik wel besta, gewichtig praat met de mentaliteit van 'wie doet me wat', maar dan leef ik niet echt, dan ben ik alleen maar materie, dan wordt ik een materialist, consumerend en producerend, in feite levend dood en dan gaat God zijn adem inhouden.

Ik hoor in Genesis 2: zonder Gods goedheid, die levenwekkend is en verkwikkend, ben ik dood en dan gaat alles wel zijn gangetje, maar nergens meer naar toe.

Gelukkig dat God mij beademt.

In de tweede plaats hoor ik waar ik als mens geplaatst ben: Op een aardbodem, in een tuin, een hof, een stukje goede aarde, een land van belofte.

Opvallend is ook dat erin de Hebreeuwse taal maar één letter verschil tussen het woord, mens, 'Adam' en het woord aardbodem, 'Adama', alsof die twee bij elkaar horen.

En die aardbodem, die hof, die tuin is de plaats van waaruit de rivieren ontspringen die de aarde vruchtbaar maken, m.a.w. we horen dat de mens bij de bronnen, de hulpbronnen van het leven is gesteld.

De mens heeft dus een zeer angstaanjagende belangrijke positie, want we kunnen maken en breken, vernieuwen en vernielen, vruchtbaar of vruchteloos zijn, leven brengen, maar ook dood en verderf zaaien.

Kan de mens dat aan of is die positie hem te zwaar?

Wetenschappers zeggen ons dat de verschijning van de mens slecht een paar seconden is op de hele schepping.

Het heelal zou 15 miljard jaar oud zijn, de aarde 5 miljard terwijl de verschijning van de mens zich uitstrekt over 'maar' duizenden jaren.

Als dat waar is... welke schrikbarende veranderingen zijn er aangebracht sinds die mens en door die mens en zeker de laatste jaren...!

Men zegt dat er de laatste eeuw meer veranderd is dan in alle eeuwen daarvoor!

God heeft een groot risico genomen met de schepping van de mens: Hij heeft het aangedurfd een wezen te scheppen dat de schepping kan versieren, maar ook kan verzieken.

Wat doet de mens?

Misschien kunnen de twee bomen die God opzet in de tuin daar iets meer over vertellen.

De ene boom in het midden van de hof is de levensboom en daarbij moeten we niet zomaar denken aan een boom waar appels of peren aan groeien.

Nee, het gaat hier om de boom van de Thora, de wet.

Levensboom, zo wordt de Thora-rol ook genoemd in de synagoge.

En die boom vertelt ons dat alleen in de lichtkring van Gods goede wegwijzers er leven is, vruchtbaarheid en daarbuiten is er wereldwijd slechts woedend water of wildernis.

Wat zal de mens doen: in de lichtkring daarvan leven of niet?

Als je om je heen kijkt zie je dat mensen dat doen... maar je ziet mensen ook de chaos betreden...

Wat doet de mens?

Zal hij de proeftuin van God bewerken en bewaken of zoals er letterlijk staat: 'dienen en hoeden'?

Woorden van grote actualiteit!

Wat is ons werk, onze wetenschap, onze techniek, ons omgaan met de aarde? Is dat dienen en hoeden? Of is dat dienstbaar maken en uitbuiten, - om zelf alleen maar te verdienen?

En wat zijn wij? Geldverdieners en carrièremakers, prestigejagers en prestatieslaven?
Leven wij in de lichtkring van de Thora, de levensboom, of niet, of zijn we er buiten gekomen?
Hebben we ons misschien vergrepen aan die andere boom die God had opgezet, de boom van de kennis van goed en kwaad, die de mens had te ontzien?
Wat betekent 'kennis van goed en kwaad'?
Men heeft het gezocht in magische kennis, seksuele kennis, wetenschappelijke kennis, morele kennis, die de mens niet mocht vergaren.
Maar dat is het niet! Dat van die boom waaraan je niet mag komen is niet zo vreemd.
Elke Israeliet wist: een tuin die niet je eigendom was, die je in beheer was gegeven, had één zo'n boom: de boom van de eigenaar.
Die boom herinnerde jou aan je grenzen!!!
Wie inderdaad die boom ontziet, geeft te kennen dat hij weet wie hij is: geen eigenaar, nummer één, maar stadhouder, nummer twee.
Welnu, eten van de boom van kennis van goed en kwaad is grenzen overschrijden, heer en meester willen zijn, alles naar je hand zetten en dan gaat het mis.
En het is misgegaan op alle fronten en het gaat het mis vandaag op alle fronten, want het lijkt erop dat de mens zich niet door een ander laat voorschrijven wat goed en kwaad is.
En zoals Nietzsche heeft gezegd dat ongeloof een kwestie van smaak is, zo smaakt het ons niet om God en zijn liefde voorrang te geven.
We willen grenzenloos leven, autonoom zijn en taboes frustreren onze levensdrang dus die moeten worden afgeschaft ....
Het lijkt er soms op dat willen eten van twee bomen, van twee walletjes, we willen en leven en alles zelf bepalen.
Maar God zegt: als je echt wil leven, leven van de levensboom, van de Thora, werp je dan niet als Heer en meester op...dat gaat niet samen, dat loopt op een fiasco uit.
Dat kan niet goed gaan, het mag niet doorgaan, dan vel je je eigen vonnis en dat wordt bedoeld met 'wanneer je daarvan eet zul je onherroepelijk sterven'.

De mens, u en ik, zegt Genesis 2, we zijn tweeslachtig.
Heeft er ooit een mens bestaan zoals hij bedoeld is door God, niet tweeslachtig, maar eenvoudig? Wie heeft geheel op de adem van God geleefd?
Wie heeft de aardbodem met alles wat erop leeft, gediend en gehoed?
U, jij, ik? Ik beheers wel de aarde, maar ik ben onderworpen aan eigen driften en nauwelijks in staat om mij te beheersen.
U, jij en ik? Ik leg wel overal de hand op, maar mijn egoïsme en mijn agressie heb ik niet in de hand.
U, jij en ik? Ik ben wel tot veel in staat, maar het simpele gebaar van geven kan ik soms niet of nauwelijks opbrengen.
U, jij en ik? Ik kan wel overal komen, zelfs op de maan, maar het kost me soms de grootste moeite door te dringen tot het hart van medemensen.
U, jij en ik? Ik herschep natuur tot cultuur, maar van mijn eigen leven en van dat van anderen maakt ik soms een grote chaos.
U, jij en ik, we nemen toe in kennis en inzicht, maar we groeien tegelijk scheef in de zucht om veel te zijn en alles te hebben.
Waar is de mens die op Gods adem leeft?
Hij is er geweest, Degene die wist wat het betekende om te dienen en te hoeden, dienaar te zijn en herder, en die daarom bekroond werd, - iemand waarin (eindelijk) de tekening van Genesis 2 vlees en bloed kreeg: Jezus.

En deze Jezus wilde daarin niet alleen blijven, maar het ging er Hem erom vele zonen en dochters tot heerlijkheid te brengen.

Hij wilde niet dat wij onherroepelijk zouden sterven, maar zouden leven.

Jezus is ons voorgegaan en voor ons gegaan.

De boom (het kruis) waaraan Hij kwam te hangen werd voor ons de levensboom.

We zien Jezus, de nieuwe Adam, die vele zonen en dochters wil laten leven op Gods Adem.

Als wij gaan leven op die adem, zal dan de dorre vlakte der woestijnen zich niet verblijden en alles fris worden als eens in Edens hof?

Amen